

Pedagogische begeleidingsdienst

Huis van het GO!

Willebroekkaai 36

1000 Brussel

LEERPLAN

EERSTE GRAAD

SECUNDAIR

ONDERWIJS

A-STROOM

BASISOPTIES

TWEEDE LEERJAAR
(2de jaar)

LEERPLANNUMMER
1A/BASISOPTIES

INSPECTIENUMMER
wordt aangevuld na goedkeuring

Versiedatum
31/01/2025

Ontwerp in afwachting van goedkeuring

Inhoudstafel

Inleiding	3
Uitgangspunten	3
Eigenheid van elke basioptie	3
Samenhang	6
Doelgroep	6
Gepersonaliseerd Samen Leren	6
Ruimte voor het schooleigen pedagogisch project	6
Opbouw van de leerplandoelen	7
Herkomst van de doelen	7
De leerplandoelen	7
Subdoelen	7
Minimale inhoudelijke afbakening	8
Nummering van de leerplandoelen	8
Leerplandoelen	9
1. Economie & Organisatie	9
2. Freinetpedagogie	15
3. Klassieke Talen	17
4. Kunst & Creatie	21
5. Maatschappij & Welzijn	25
6. Moderne talen – Wetenschappen	28
7. Sport	34
8. STEM-technieken	37
9. STEM-wetenschappen	41
10. Topsport	45
11. Voeding & Horeca	47
Samenhang doelen curriculumdossier – leerplandoelen	52
Minimale materiële vereisten	63
Vakkenkoppeling	64
Pedagogisch – didactische ondersteuning	65

Inleiding

Uitgangspunten

Een basisoptie is “een groep leervakken die in de eerste graad een bredere observatie en oriëntatie van de leerling mogelijk maakt”¹ in functie van de keuze van een studiedomein en een studierichting in de tweede graad. Met het oog op een getrapte studiekeuze zijn de basisopties inhoudelijk onderscheiden en sluit de keuze voor een basisoptie de instap in een domein of een studierichting in de tweede graad niet uit. Vanuit deze optiek zorgen basisopties er voor, aanvullend op de basisvorming, dat leerlingen hun interesses, motivatie of intrinsieke mogelijkheden verder kunnen verkennen en dat ze een gemotiveerde keuze kunnen maken voor een studiedomein en een studierichting in de tweede graad.

Basisopties dragen op die manier bij tot een bredere observatie en oriëntatie van de leerlingen. Vanuit onze visie op de observerende en oriënterende eerste graad adviseren we scholen om te kiezen voor basisopties en niet voor pakketten. Daarom kiezen we vanuit GO! ervoor om leerplandoelstellingen te schrijven per basisoptie.

Hoewel we scholen adviseren om te kiezen voor de bredere basisoptie, kan een school, rekening houdend met de matrix secundair onderwijs, ook kiezen voor een pakket. Een pakket is een specifieke context om de doelen van de overeenstemmende basisoptie te realiseren. De doelen zijn in dat geval identiek aan de bovenliggende basisoptie waarbij de context strikt afgebakend wordt.

Decretaal zijn er binnen de lessentabel vijf lesuren per week in het tweede leerjaar A-stroom voorzien voor de basisopties. Binnen deze vijf lesuren kiest de leerling 1 basisoptie (of 1 pakket). Een combinatie van meerdere basisopties / pakketten of de basisopties / pakketten aanbieden in minder dan vijf lesuren per week (op schooljaarbasis) is decretaal niet toegestaan.

Eigenheid van elke basisoptie

De leerplandoelstellingen binnen de verschillende basisopties bouwen verder op en sluiten aan bij de minimumdoelen van de basisvorming binnen een specifieke context eigen aan een studiedomein en / of studierichtingen in de tweede graad:

01 ECONOMIE EN ORGANISATIE

De basisoptie Economie en organisatie beoogt een verkenning van het gedrag van economische agenten zoals de consument, producent en overheid in een snel evoluerende (internationale) context. Naast een verbreding en verdieping van de economische en financiële competenties van de eerste graad biedt de basisoptie kansen om sociale en communicatieve, digitale en leercompetenties in te oefenen en ondernemerschap aan te wakkeren bij jongeren.

02 FREINETPEDAGOGIE

De basisoptie Freinetpedagogie past de sociale en communicatieve vaardigheden die ontwikkeld worden in de basisvorming toe en verdiept ze tijdens klas- en leerlingengraden, waarbij vooral aandacht gaat naar het helder formuleren van en respectvol luisteren naar de opvattingen en gevoelens van leerlingen en naar de mate waarin de leerlingen (ook in de beurtrol van voorzitter en verslaggever) een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van een probleem op de agenda. Terwijl in de basisvorming burgerschapscompetenties eerder cognitief ontwikkeld worden, worden die in de basisoptie in de praktijk omgezet in sociaal-maatschappelijke projecten waarvoor leerlingen zich in samenwerking met organisaties uit het middenveld actief engageren.

¹ Codex Secundair Onderwijs, art. 3,3°

Andere competenties uit de basisvorming (bv. inzake gezondheid, mediawijsheid, wiskunde, exacte wetenschappen en technologie, culturele expressie ...) worden verdiept en verbreed.

03 KLASSIEKE TALEN

De basisoptie Klassieke talen (Grieks en Latijn) beoogt een verkenning van de Romeinse en/of Griekse taal en cultuur. Die verkenning kan ruim zijn (Grieks en Latijn) of toegespitst op Latijn. In de basisoptie verwerven leerlingen inzicht in Latijn en/of Grieks als taalsysteem, lezen ze eenvoudige Latijnse en/of Griekse teksten en krijgen ze bijkomend inzicht in de Romeinse en/of Griekse cultuur, aanvullend op de sleutelcompetentie Historisch bewustzijn van de basisvorming.

04 KUNST EN CREATIE

De basisoptie Kunst en creatie beoogt een verkenning van beeld, klank, woord, beweging of media in het studiedomein van Kunst en creatie door te creëren, te interpreteren en te improviseren. Afhankelijk van de keuze van de school kan deze verkenning ruim zijn of eerder toegespitst op één expressievorm. In de basisoptie worden de competenties van cultureel bewustzijn en culturele expressie verbreed en verdiept.

05 MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN

De basisoptie Maatschappij en welzijn beoogt een verkenning van het studiedomein Maatschappij en welzijn. In deze basisoptie verdiepen leerlingen hun inzicht in het sociale gedrag van mensen en van menselijke relaties, in factoren die het gezondheidsgedrag bevorderen en in sociale en communicatieve vaardigheden. De basisoptie ligt in het verlengde van Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn/gezondheid, Competenties in het Nederlands, Sociaal-relatieve competenties en Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven. In deze basisoptie wordt er, afhankelijk van de keuze van de school en van het leerlingenprofiel, gewerkt in volgende contexten: mens en samenleving, lifestyle, gezondheid, mode.

06 MODERNE TALEN EN WETENSCHAPPEN

Luik Moderne talen

Het inzicht in de gelaagdheid van identiteiten wordt in de basisoptie toegespitst op de talige component. Net zoals bij de andere basisopties van de A-stroom gebeurt dat in Moderne talen en wetenschappen vanuit onderzoek.

In de basisoptie worden de communicatieve vaardigheden (met ondersteuning van strategieën en inzicht in taalsysteem en taalkenmerken) van de basisvorming voor Nederlands en voor andere talen verder ingeïfend en/of uitgediept.

In de basisvorming wordt zowel voor Nederlands als voor de andere talen een aanzet gegeven tot literatuurbeleving. In de basisoptie Moderne talen en wetenschappen wordt dit verruimd.

De leerlingen verkennen daartoe verschillende vormen van fictie.

Luik Wetenschappen

Naast een verbreding en verdieping van de wetenschappelijke competenties van de basisvorming biedt de basisoptie kansen om wetenschappelijke uitdagingen te onderzoeken en wetenschappelijke vaardigheden toe te passen.

07 SPORT

De basisoptie Sport beoogt een verdieping van de kennis, het inzicht en de vaardigheden die leerlingen opdoen in de basisvorming met betrekking tot sportbeoefening, gezonde en veilige levensstijl en sportprestaties. In de basisvorming ligt de nadruk op bewegen en activiteiten waarbij plezier bij bewegen en sport en het toepassen van basistactieken centraal staat. In de basisoptie worden deze inzichten, vaardigheden en tactieken verruimd en ingeoeft in de context van sport met aandacht voor verschillende sportdisciplines.

In de basisvorming wordt aandacht besteed aan het belang van een gezonde levensstijl, aan het stellen van gezondheidsbevorderend gedrag en aan technieken voor een correcte lichaamshouding en voor ergonomische principes. In de basisoptie wordt deze aspecten met wetenschappelijke principes verkend.

08 STEM-TECHNIEKEN

De basisoptie STEM-technieken A-stroom beoogt een verkenning van technisch-wetenschappelijke uitdagingen in het studiedomein van STEM. Afhankelijk van de keuze van de school kan deze verkenning ruim zijn of eerder toegespitst op agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit of textiel.

Naast een verbreding en verdieping van de technisch-wetenschappelijke competenties van de eerste graad biedt de basisoptie kansen om technieken toe te passen om prototypes te ontwerpen en te realiseren.

09 STEM-WETENSCHAPPEN

De basisoptie STEM-wetenschappen A-stroom beoogt een verkenning van wetenschappen, technieken, engineering en wiskundige concepten toepassen in het studiedomein van STEM. Afhankelijk van de keuze van de school kan deze verkenning ruim zijn of toegespitst op. Naast een verbreding en verdieping van de technische en wetenschappelijke competenties van de eerste graad biedt de basisoptie kansen om technisch-wetenschappelijke uitdagingen te onderzoeken en onderzoeks- en ontwerpmethoden toe te passen.

10 TOPSPORT

De basisoptie Topsport beoogt een verdieping van de kennis, het inzicht en de vaardigheden die leerlingen opdoen in de basisvorming met betrekking tot sportbeoefening, gezonde en veilige levensstijl en sportprestaties. In de basisvorming ligt de nadruk op bewegen en activiteiten waarbij plezier bij bewegen en sport en het toepassen van basistactieken centraal staat. In de basisoptie worden deze inzichten, vaardigheden en tactieken verruimd en ingeoeft in de context van topsport met focus op 1 sportdiscipline.

11 VOEDING EN HORECA

De basisoptie Voeding en horeca beoogt een onderzoek van waarneembare eigenschappen van vaak gebruikt materieel, hulpmiddelen en grondstoffen in de context van voeding en horeca, gekoppeld aan een kennismaking met courante basistechnieken en omgangsvormen. De leeractiviteiten kunnen betrekking hebben op de interessegebieden Keuken, Bakkerij, Slagerij, Zaal en Logies die in de tweede graad van het studiedomein Voeding en Horeca in de studierichtingen aan bod komen. De keuze van de interessegebieden wordt opengelaten. Ze kunnen leerlingen helpen bij de oriëntering naar een studierichting in de tweede graad als zij kiezen voor het studiedomein Voeding en Horeca.

Samenhang

Dit is een leerplan voor de basisopties A-stroom, eerste graad. Dit leerplan moet in samenhang gelezen worden met het leerplan 'Basisvorming, eerste graad A-stroom'.

Tussen het leerplan van de basisopties en het leerplan van de basisvorming is een overlap of samenhang tussen leerplandoelen mogelijk. Indien dit het geval is, wordt dit in de GO! Navigator aangeduid, aangevuld met concrete handvaten om deze doelen op een functionele manier te integreren.

Doelgroep

De basisopties bouwen verder op en sluiten aan bij de leerplandoelstellingen van de basisvorming, eerste graad A-stroom. De beginsituatie voor een basisoptie is bijgevolg gelijkaardig aan de beginsituatie voor de basisvorming. Zo zijn er onder meer verschillen qua voorkennis, belangstelling en aanleg op cognitief, psychomotorisch en sociaal-affectief vlak. Hierdoor kunnen de leerlingen voor de basisopties beschouwd worden als een heterogene groep. Daarom is het belangrijk om, bij het begin van het tweede jaar, de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen om zo als lerarenteam zicht te krijgen op de kenmerken van de leerlingengroep en een leerlijn uit te werken die nauw aansluit bij de beginsituatie en de mogelijkheden van de leerlingen.

Nauw overleg met de leraren basisvorming is hierbij noodzakelijk, zowel om de beginsituatie in kaart te brengen als op het vlak van planning van de leerplandoelen.

Gepersonaliseerd Samen Leren

De ambitie van het GO! is duidelijk. Gepersonaliseerd samen leren betekent dat we met elke lerende, binnen een sociale context, maximaal rendement nastreven op het vlak van leervermogen, leerwinst en leermotivatie. Vanuit een sterke basis- en vakdidactiek zetten we extra in op 'differentiatie', het verhogen van autonomie via het aanleren van zelfregulerende vaardigheden en 'samen leren'. We maken daarvoor gebruik van evidence-informed praktijken en een onderzoekende aanpak op school. Gepersonaliseerd samen leren in het GO! vindt geïntegreerd plaats binnen de realisatie van het totale curriculum en kan alleen gerealiseerd worden met de actieve betrokkenheid van zowel de lerende, de leraar als het (school)beleid.

Vanuit deze visie willen we samen met alle onderwijsprofessionals ons DNA 'samen leren samenleven' en ons pedagogisch project waarmaken. Het is ons positief antwoord op de diversiteit die we in onze klassen zien, de nood aan een groeipad naar autonomie en de nood om een samenverhaal te maken.

Ruimte voor het schooleigen pedagogisch project

Cruciaal in elke studierichting staat de realisatie van de leerplandoelen. De leerplannen zijn zodanig opgesteld dat het lerarenteam beschikbare ruimte heeft om een schooleigen pedagogisch project te realiseren door binnen de voorziene tijd zoals aangegeven in de lessentabel (vijf lesuren), de leerplandoelen verder uit te diepen of te verbreden.

Opbouw van de leerplandoelen

Herkomst van de doelen

De leerplandoelen van dit leerplan zijn afkomstig van:

- Doelen basisopties
- GO!-doelen

De leerplandoelen

Elk leerplandoel heeft minimum 1 handelingswerkwoord. Een overzicht van de handelingswerkwoorden met, indien nodig, een verklaring is terug te vinden op de GO! Navigator.

Aan elk leerplandoel wordt een beheersingsniveau toegevoegd. Voor de leerplannen van het GO! maken we gebruik van een eigen GO!-taxonomie, geïnspireerd op de Taxonomie van Bloom:

- Memoriseren: Gegevens zoals begrippen, formules... kunnen ophalen zonder gebruik te maken van hulpmiddelen.
Geen enkel leerplandoel heeft 'memoriseren' als beheersingsniveau. Memoriseren zonder context kan immers nooit het einddoel zijn. Memoriseren kan wel een belangrijk element zijn om een leerplandoel te realiseren.
- Begrijpen: Inzicht verwerven en dit inzicht helder kunnen weergeven, al dan niet aan de hand van voorbeelden.
- Toepassen: Formules, technieken, regels... kunnen toepassen.
- Analyseren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... tot een besluit komen
- Evalueren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... en aan de hand van criteria, argumenten... een oordeel onderbouwen.
- Creëren: In het kader van een probleemstelling, onderzoek, opdracht... een product ontwikkelen zoals een oplossing, een realisatie, een presentatie...

Er is geen hiërarchie tussen de verschillende beheersingsniveaus. Wel zal je om een 'hoger' beheersingsniveau te bereiken meestal ook gebruik maken van onderliggende beheersingsniveaus, bijvoorbeeld memoriseren om te analyseren.

In de GO! Navigator worden de beheersingsniveaus aan de hand van een filmpje uitgelegd.

Subdoelen

De subdoelen zijn niet vrijblijvend geformuleerd maar maken integraal deel uit van het leerplandoel. Elk subdoel moet bijgevolg aangeboden worden. Alle subdoelen samen dekken het leerplandoel.

Minimale inhoudelijke afbakening

Het concept van de minimumdoelen wordt doorgetrokken naar de leerplandoelen van het GO!. Dit concept houdt in dat de kennis die noodzakelijk is om het leerplandoel te realiseren niet expliciet wordt opgesomd. Indien er twijfel kan ontstaan of een bepaald kenniselement al dan niet tot het leerplandoel behoort, wordt het uitdrukkelijk vermeld via onderliggende bullets. Concreet betekent dit dat de onderliggende bullets deel uitmaken van het leerplandoel en als dusdanig ook aan bod moeten komen.

Om leerplandoelen te realiseren, is er vaktaal nodig. Hoewel vaktaal niet expliciet in de leerplandoelen wordt opgenomen, maakt vaktaal wel deel uit van het leerplandoel. Net zoals dit het geval is bij andere kenniselementen is het aan de leraar om te bepalen welke vaktaal er nodig is om het leerplandoel te realiseren.

Het gehanteerde concept vertrekt van een groot vertrouwen in de professionaliteit van de leraar. Vanuit een professionele deskundigheid zal de leraar bepalen welke kennis er nodig is om het doel te realiseren waarbij de kenniselementen die in de bullets zijn aangegeven of expliciet vermeld in het leerplandoel minimaal worden meegenomen.

Nummering van de leerplandoelen

Boven elk leerplandoel staat er een nummering. De betekenis is de volgende:

BO1_02.03

1

- Links in de eerste rij van elk leerplandoel staat het GO!-volgnummer (bijvoorbeeld BO1_02.03):
  - BO1: Het gaat hier over een leerplandoel van de basisoptie uit de eerste graad
  - 02: elke basisoptie krijgt een nummer, 02 heeft bijvoorbeeld betrekking op Freinetpedagogie (zie 'eigenheid van elke basisoptie')
  - 03: Dit is het volgnummer van het leerplandoel binnen de betrokken basisoptie
- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel (aangeduid met een nummer):
  - Het nummer verwijst naar het corresponderend doel uit het curriculumdossier. De curriculumdossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

BO1_02.03.01

Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld BO1_02.03.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel BO1_02.03.
- Indien een subdoel overeenkomt met een doel uit het curriculumdossier wordt de verwijzing naar het doel uit het curriculumdossier rechts in de tabel opgenomen.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

Leerplandoelen

1. Economie & Organisatie

BO1_01.01

2

De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe.²

toepassen

BO1_01.02

De leerlingen passen onderzoeksvaardigheden toe bij een gegeven economisch probleem, inclusief digitale vaardigheden.

toepassen

BO1_01.02.01

Subdoel 1

De leerlingen passen onderzoeksvaardigheden toe bij een gegeven economisch probleem.

BO1_01.02.02

Subdoel 2
3

De leerlingen passen digitale vaardigheden toe bij het onderzoeken.

² Rekening houdend met betekenisvolle contexten van deze basisoptie.

BO1_01.03

De leerlingen passen digitale vaardigheden toe.³

toepassen

BO1_01.03.01

Subdoel 1
3

De leerlingen passen digitale vaardigheden toe bij het ontwerpen van digitale inhoud.

BO1_01.03.02

Subdoel 2
3

De leerlingen passen digitale vaardigheden toe bij het beheren van digitale inhoud.

BO1_01.03.03

Subdoel 3
3

De leerlingen passen digitale vaardigheden toe bij het presenteren van digitale inhoud.

³ Rekening houdend met betekenisvolle contexten van deze basisoptie.

BO1_01.04

1

De leerlingen analyseren economische concepten.

analyseren

BO1_01.04.01

Subdoel 1

De leerlingen illustreren vanuit het standpunt van de consument het economisch principe.

- goederen-en dienstenstroom
- geldstroom

BO1_01.04.02

Subdoel 2

De leerlingen illustreren vanuit het standpunt van de producent het economisch principe.

BO1_01.04.03

Subdoel 3

De leerlingen analyseren economische relaties tussen consument, producent, overheid en buitenland met behulp van het schema van de economische kringloop.

BO1_01.05

De leerlingen lichten begrippen met betrekking tot loonberekening toe.

- extralegale voordelen
- werkgeversbijdrage
- loonkost

begrijpen

BO1_01.06

De leerlingen lichten het onderscheid in werking tussen verschillende courante betaalmiddelen toe.

begrijpen

BO1_01.07

4

De leerlingen illustreren de invloed van actuele trends op het aankoopgedrag van de consumenten.

- actuele trends met betrekking tot duurzaamheid
- actuele trends met betrekking tot technologische evoluties
- actuele trends met betrekking tot demografische evoluties
- actuele trends met betrekking tot mentaal welbevinden

begrijpen

BO1_01.08

4

De leerlingen illustreren de impact van de data-economie vanuit het standpunt van consumenten, ondernemingen en de overheid.

begrijpen

BO1_01.09

5

De leerlingen verklaren grafisch hoe prijzen tot stand komen door vraag en aanbod.

begrijpen

BO1_01.09.01

Subdoel 1

De leerlingen stellen het verloop van de vraagcurve grafisch voor op basis van een tabel.

BO1_01.09.02

Subdoel 2

De leerlingen stellen het verloop van de aanbodcurve grafisch voor op basis van een tabel.

BO1_01.09.03

Subdoel 3

De leerlingen leiden de evenwichtsprijs en evenwichtshoeveelheid af uit een tabel en een grafiek.

BO1_01.10

7

De leerlingen analyseren de bedrijfskolom van verschillende producten.

- bedrijfssectoren
- toegevoegde waarde

analyseren

BO1_01.11

1

De leerlingen analyseren bedrijfseconomische concepten.

analyseren

BO1_01.11.01

Subdoel 1

De leerlingen lichten activiteiten toe binnen de logistieke afdeling van een onderneming.

- supply chain, logistiek
- methodieken voor voorraadbeheer
- job mogelijkheden
- trends

BO1_01.11.02

Subdoel 2

De leerlingen lichten activiteiten toe binnen de marketingafdeling van een onderneming.

- evolutie van de marketingmix
- job mogelijkheden
- trends

BO1_01.11.03

Subdoel 3

De leerlingen lichten administratieve activiteiten toe binnen een onderneming.

- administratieve taken
- job mogelijkheden
- trends

BO1_01.11.04

Subdoel 4

7

De leerlingen analyseren beslissingen van ondernemingen.

- macrotrends
- impact op de omgeving

BO1_01.12

9, 10

De leerlingen illustreren de invloed van de overheid op de economie.

- gemeente
- regionaal
- nationaal
- Europees

begrijpen

BO1_01.13

6

De leerlingen lichten de rol van België toe binnen de internationale handel.

- handelspartners
- import en export van goederen

begrijpen

BO1_01.14

8

De leerlingen voeren een eigen economisch project uit.

analyseren

BO1_01.14.01

Subdoel 1

De leerlingen plannen een eigen economisch project.

BO1_01.14.02

Subdoel 2

De leerlingen voeren een eigen economisch project uit.

BO1_01.14.03

Subdoel 3

De leerlingen voeren de administratie van een eigen economisch project uit.

2. Freinetpedagogie

BO1_02.01

1

De leerlingen passen de principes van de Freinetpedagogie toe.

creëren

BO1_02.02

2

De leerlingen passen de principes van democratische besluitvorming toe op klasniveau (klasraad) en op schoolniveau (leerlingenraad / schoolraad).

creëren

BO1_02.03

3

De leerlingen passen de basisbeginselen van coöperatief samenwerken toe op klas- en schoolniveau.

creëren

BO1_02.04

4

De leerlingen passen de basisbeginselen van conflicthantering toe op klas- en schoolniveau.

creëren

BO1_02.05

5

De leerlingen evalueren zelf uitgevoerde burgerschapsprojecten kritisch met behulp van richtvragen.

creëren

BO1_02.06

6

De leerlingen onderzoeken verschillende kennis- en vaardigheidsdomeinen van de samenleving en de waarde van elk van deze domeinen met het oog op de ontdekking van hun eigen interessegebieden.

Het betreft de volgende deelgebieden:

1. Natuurexploratie, -zorg en -beheer
  2. Handvaardigheid, bouw en techniek
  3. Kennisverwerving en verdieping, zoals:
    - Verdieping van talen uit basisvorming (Nederlands, Frans, Engels)
    - Introductie van andere talen (Latijn, Arabisch, Turks, Japans...)
    - Verdieping van wiskundecompetenties
    - Verdieping Historisch bewustzijn
  4. Experimenteren, wetenschappelijk onderzoek en innovatiedenken
  5. Digitale competentie, mediawijsheid, moderne technologieën
  6. Expressie, artistieke vormgeving, creatie en ontwerp
  7. Andere domeinen zoals:
    - Welzijn
    - Zorg
    - Sport en Beweging
- ...

creëren

3. Klassieke Talen

Taalsystematiek

BO1_03.01

4

De leerlingen verwerven een basiswoordenschat ter ondersteuning van de lectuur.

- Latijn: de onthoudwoorden uit de gelezen tekstfragmenten
- Grieks: functionele woordenschat

begrijpen

BO1_03.02

3

De leerlingen zetten woordenschatstrategieën in.

- woordopbouw
- woordverwantschap

toepassen

BO1_03.03

5

De leerlingen gebruiken het inzicht in regels en begrippen (morfologie en syntaxis) functioneel bij het lezen van tekstfragmenten.

analyseren

BO1_03.03.01

Subdoel 1

De leerlingen gebruiken het inzicht in regels en begrippen (morfologie en syntaxis) functioneel bij het lezen van Latijnse tekstfragmenten.

- morfologie: substantieven en adjectieven van de eerste en tweede klasse; voornaamwoorden (persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend voornaamwoord, betrekkelijk voornaamwoord); regelmatige werkwoorden actief (inf. praesens, ind. praesens, ind. imperf., ind. perf. en ind. plusquamperfectum; onregelmatige werkwoorden esse en posse (in dezelfde tijden))
- syntaxis: basisfuncties van de naamvallen (nom. als onderwerp en aanvulling bij een koppelwerkwoord; vocatief als aanspreking; accusatief als L.V. en BWB met of zonder voorzetsel; genitief als bijvoeglijke bepaling; datief als meewerkend voorwerp; ablatief als BWB en na een voorzetsel)
- congruentie:
  - van adjectief/voornaamwoord met het substantief (als bijvoeglijke bepaling, als aanvulling bij koppelwerkwoord)
  - van pv met onderwerp
  - van betrekkelijk voornaamwoord
- samengestelde zin:
  - nevenschikking
  - onderschikking: herkennen van een bijzin zoals betrekkelijke, ingeleid door voegwoord, combinatie van acc. en inf.; observeren van bestaan van verschillende wijzen in de bijzin (ind/conj/inf)

BO1_03.03.02

Subdoel 2

De leerlingen gebruiken het inzicht in regels en begrippen (morfologie en syntaxis) functioneel bij het lezen van Griekse tekstfragmenten.

- het Griekse alfabet lezen en schrijven: de 24 letters klein en groot, spiritus lenis en asper, uitspraak van de tweeklanken αι, ει, οι, αυ, ευ, ου
- morfologie: substantieven in de nom. en acc. voor de eerste klasse: types οἰκία, μάχη, θεός, τέκνον, lidwoorden in de nom. en acc., het werkwoord εἶμι: 3E praesens (ἐστὶ(v)) en 3M praesens (εἶσι(v))
- syntaxis: basisfuncties van de naamvallen (nominatief als O en aanvulling bij een koppelwerkwoord; accusatief als LV of na voorzetsel)
- congruentie: van lidwoord met het substantief

Literatuur

BO1_03.04

6

De leerlingen zetten strategieën en hulpmiddelen in ter ondersteuning van de lectuur.

- gebruik van talige hulpmiddelen
- lees- en woordenschatstrategieën

toepassen

BO1_03.05

7

De leerlingen tonen aan dat ze een (vereenvoudigde) authentieke tekst, aan de hand van een lektuurmethode, begrijpen.

- thematisch lezen: minimum 6 thema's
- minimumcriteria voor de lektuurmethode:
  - lineair lezen
  - aandacht voor macroniveau
  - inzetten van voorkennis
  - tussentijds samenvatten
  - aandacht voor verwijs- en signaalwoorden
  - grammatica als ondersteuning en toetsing van het tekstbegrip

begrijpen

Cultuurgeschiedenis

BO1_03.06

8

De leerlingen situeren de gelezen tekstfragmenten en hun auteurs in tijd, ruimte en maatschappelijke context.

begrijpen

BO1_03.07

1

De leerlingen illustreren aspecten van de taal, cultuur, kunst, waarden, geschiedenis of samenleving van de Grieken en Romeinen.

begrijpen

BO1_03.08

2

De leerlingen benoemen een aantal gelijkenissen en verschillen tussen de Griekse, Romeinse en hedendaagse samenleving.

begrijpen

4. Kunst & Creatie

BO1_04.01

1

De leerlingen onderzoeken artistieke bouwstenen, technieken en materialen eigen aan diverse artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging en media.

creëren

BO1_04.02

2

De leerlingen illustreren het samenspel tussen artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging en media.

begrijpen

BO1_04.03

3

De leerlingen passen vaardigheden en technieken eigen aan artistieke en creatieve expressievormen (beeld, klank, woord, beweging of media) toe om eigen artistieke talenten te verkennen en te verbreden.

toepassen

BO1_04.03.01

Subdoel 1

De leerlingen illustreren basisvaardigheden en technieken uit verschillende expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging of media.

BO1_04.03.02

Subdoel 2

De leerlingen passen aangeleerde technieken toe om hun creatieve expressie te verbreden in hun eigen artistieke projecten.

BO1_04.04

4

De leerlingen maken eigen creaties in artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.

creëren

BO1_04.04.01

Subdoel 1

De leerlingen ontwikkelen zin voor creativiteit door gebruik te maken van artistieke en creatieve expressievormen vanuit verbeelding.

BO1_04.04.02

Subdoel 2

De leerlingen maken eigen creaties.

BO1_04.05

5

De leerlingen werken samen met anderen aan een gemeenschappelijke, artistieke creatie.

creëren

BO1_04.05.01

Subdoel 1

De leerlingen werken in teamverband.

BO1_04.05.02

Subdoel 2

De leerlingen communiceren respectvol over artistieke keuzes.

BO1_04.05.03

Subdoel 3

De leerlingen komen gezamenlijk tot creatieve beslissingen.

BO1_04.05.04

Subdoel 4

De leerlingen combineren hun eigen ideeën en inbreng met die van anderen.

BO1_04.05.05

Subdoel 5

De leerlingen zoeken naar manieren om verschillende visies te verenigen in een gemeenschappelijk kunstwerk.

BO1_04.06

6

De leerlingen presenteren eigen creaties in artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.

creëren

BO1_04.07

7

De leerlingen reflecteren over hun artistiek-creatief proces en creatie.

evalueren

BO1_04.08

8

De leerlingen handelen veilig, ordelijk en hygiënisch

toepassen

BO1_04.08.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot veilig handelen.

BO1_04.08.02

Subdoel 2

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot ordelijk werken.

BO1_04.08.03

Subdoel 3

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot hygiënisch handelen.

BO1_04.09

9

De leerlingen ontwikkelen hun zin voor creativiteit.

creëren

BO1_04.09.01

Subdoel 1

De leerlingen experimenteren met diverse technieken en materialen.

BO1_04.09.02

Subdoel 2

De leerlingen genereren nieuwe ideeën en verkennen verschillende manieren om deze te vertalen naar een artistiek product waarbij ze risico's durven nemen en fouten zien als leerkansen.

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van Bestuur

5. Maatschappij & Welzijn

BO1_05.01

1

De leerlingen analyseren aspecten van het sociale gedrag van mensen en menselijke relaties.

- (uiterlijk) waarneembaar gedrag, (innerlijk) niet waarneembaar gedrag en reflexmatig gedrag
- de invloed van opvoedingsmiddelen op het gedrag
- de invloed van normen en waarden op het gedrag en functioneren in de samenleving
- samen leren samenleven en samenwerken in een groep
- omgaan met emoties
- op een respectvolle manier opkomen voor jezelf

analyseren

BO1_05.02

2

De leerlingen lichten de invloed van persoonlijke en omgevingsfactoren toe op de gezondheid en levensstijl van jongeren.

begrijpen

BO1_05.03

3

De leerlingen illustreren hoe je persoonlijkheid tot uiting kan komen in je levensstijl.

begrijpen

BO1_05.04

De leerlingen illustreren het verschil tussen mensenkennis en wetenschap.

begrijpen

BO1_05.05

4

De leerlingen vergelijken het eigen gezondheidsgedrag met wetenschappelijke adviezen inzake gezondheidsgedrag en gezond leven.

analyseren

BO1_05.06

De leerlingen passen (gezondheids)vaardigheden toe in functie van het ontwikkelen van een gezonde en persoonlijke levensstijl binnen de schoolse context.

toepassen

BO1_05.07

De leerlingen verklaren het belang van hygiënisch, veilig, ergonomisch en duurzaam handelen.

begrijpen

BO1_05.08

5

De leerlingen illustreren persoonlijke en maatschappelijke belangen van een gezonde en persoonlijke levensstijl.

begrijpen

BO1_05.09

De leerlingen passen reflectievaardigheden toe in de context van de leerplandoelen van deze basisoptie.

toepassen

BO1_05.10

6

De leerlingen passen sociale vaardigheden toe in diverse situaties aansluitend bij de leefwereld van de leerlingen.

- principes van non-verbale communicatie met aandacht voor lichaamstaal

toepassen

BO1_05.11

De leerlingen illustreren hoe verschillen in referentiekader kunnen leiden tot communicatiestoornissen.

analyseren

BO1_05.12

7

De leerlingen passen communicatieve vaardigheden toe in diverse situaties aansluitend bij de leefwereld van de leerlingen.

toepassen

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het GO!

6. Moderne talen – Wetenschappen

Moderne talen

BO1_06.01

De leerlingen tonen aan dat ze begrijpen hoe mensen door middel van taal tot een specifieke groep, subcultuur of cultuur behoren.⁴

begrijpen

BO1_06.01.01

Subdoel 1
1

De leerlingen illustreren verschillen en overeenkomsten tussen talen.

BO1_06.01.02

Subdoel 2

De leerlingen illustreren talige verschillen tussen groepen, subculturen of culturen.

BO1_06.02

De leerlingen identificeren overeenkomsten en verschillen in aspecten van het dagelijks leven in verschillende culturen.⁵

begrijpen

BO1_06.02.01

Subdoel 1
2

De leerlingen illustreren aspecten van het dagelijks leven in verschillende culturen.

BO1_06.02.02

Subdoel 2

De leerlingen identificeren overeenkomsten en verschillen in aspecten van het dagelijks leven in verschillende culturen.

⁴ Dit doel wordt gerealiseerd in minstens 1 taal van de basisvorming.

⁵ Dit doel wordt gerealiseerd in minstens 1 taal van de basisvorming.

BO1_06.03

3

De leerlingen oefenen hun mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden.

- tekstkenmerken en minimumvereisten: uitbreidingsdoelen sleutelcompetentie 2 (voor Nederlands)
- tekstkenmerken basisvorming sleutelcompetentie 3 (voor Engels en Frans)

creëren

BO1_06.03.01

Subdoel 1

De leerlingen communiceren functioneel in het Nederlands.

BO1_06.03.02

Subdoel 2

De leerlingen communiceren functioneel in het Engels en in het Frans.

BO1_06.03.03

Subdoel 3

De leerlingen gebruiken Nederlands, Frans en Engels receptief in het kader van onderzoek met betrekking tot taal, cultuur en literatuur.

BO1_06.03.04

Subdoel 4

De leerlingen communiceren functioneel in het Nederlands in het kader van onderzoek met betrekking tot taal, cultuur en literatuur.

BO1_06.04

De leerlingen delen hun luister-, kijk- en leeservaring van diverse vormen van fictie in Nederlands, Engels en Frans met elkaar.⁶

analyseren

BO1_06.04.01

Subdoel 1
4

De leerlingen identificeren vormen van fictie.

BO1_06.04.02

Subdoel 2

De leerlingen delen hun luister-, kijk- en leeservaring van diverse vormen van fictie in Nederlands, Engels en Frans met elkaar.

BO1_06.05

1

De leerlingen voeren een eenvoudig onderzoek uit op het vlak van taal, literatuur en cultuur met behulp van een stappenplan.⁷

analyseren

⁶ Dit doel wordt gerealiseerd in minstens 1 taal van de basisvorming.

⁷ Dit doel wordt gerealiseerd in minstens 1 taal van de basisvorming.

Wetenschappen

BO1_06.06	8
De leerlingen voeren een onderzoek uit in natuurwetenschappen.	
creëren	
BO1_06.06.01	Subdoel 1
De leerlingen lichten de deelstappen toe in een wetenschappelijk onderzoek. <ul style="list-style-type: none"> • deelstappen in de wetenschappelijke methode: onderzoeksvraag, hypothese, onderzoeksplan, uitvoering, verwerking data, besluiten, reflectie en rapportering	
BO1_06.06.02	Subdoel 2
De leerlingen selecteren een gepaste onderzoekstechniek in functie van een onderzoeksvraag en verantwoorden hun keuze. <ul style="list-style-type: none"> • onderzoekstechnieken: meting, waarneming, experiment, terreinstudie, literatuuronderzoek	
BO1_06.06.03	Subdoel 3
De leerlingen lichten het belang toe van wetenschappelijke integriteit. <ul style="list-style-type: none"> • aspecten van wetenschappelijke integriteit: eerlijk en objectief werken, reproduceerbaarheid	
BO1_06.06.04	Subdoel 4
De leerlingen passen de wetenschappelijke methode toe bij een onderzoek in natuurwetenschappen.	

BO1_06.07

7

De leerlingen passen wetenschappelijke vaardigheden toe tijdens het uitvoeren van een onderzoekproject of een experiment.

creëren

BO1_06.07.01

Subdoel 1

De leerlingen selecteren en gebruiken in functie van een onderzoeksvraag en -plan, gepaste meetinstrumenten, materialen en hulpmiddelen en verantwoorden hun keuze met aandacht voor duurzaamheid, veiligheid en nauwkeurig gebruik.

BO1_06.07.02

Subdoel 2

De leerlingen registreren en verwerken numerieke onderzoeksgegevens tot tabellen en grafieken.

BO1_06.07.03

Subdoel 3

De leerlingen gebruiken gepaste wiskundige concepten om verkregen data te verwerken en patronen te interpreteren.

- statistiek: tabel met absolute frequenties, rekenkundig gemiddelde, mediaan, modus, variatiebreedte
- wiskundige verbanden: recht evenredige en omgekeerd evenredige verbanden

BO1_06.07.04

Subdoel 4

De leerlingen formuleren vanuit hun onderzoek beredeneerde verklaringen voor verschijnselen.

BO1_06.07.05

Subdoel 5

De leerlingen formuleren vanuit hun onderzoek verbeteringen in hun werkwijze.

BO1_06.08

5

De leerlingen communiceren wetenschappelijke informatie mondeling en schriftelijk.

creëren

BO1_06.08.01

Subdoel 1

De leerlingen zoeken gericht informatie op, selecteren, schematiseren en verwerken informatie.

BO1_06.08.02

Subdoel 2

De leerlingen gebruiken een visualisatie om onderzoeksresultaten te presenteren.

- visualisaties: grafiek, tabel, staafdiagram, cirkeldiagram

BO1_06.08.03

Subdoel 3

De leerlingen communiceren over wetenschappelijke informatie in een mondelinge presentatievorm met aandacht voor het correct hanteren van de specifieke vakterminologie en voor de deelstappen in de wetenschappelijke methode.

BO1_06.08.04

Subdoel 4

De leerlingen communiceren over wetenschappelijke informatie schriftelijk met aandacht voor het correct hanteren van de specifieke vakterminologie en voor de deelstappen in de wetenschappelijke methode.

- verslag, wetenschappelijke poster

7. Sport

BO1_07.01

1

De leerlingen voeren een onderzoek uit binnen contexten zoals sportbeoefening, gezonde voeding, sportvoeding.

- basisprincipes van sportwetenschappelijk onderzoek

creëren

BO1_07.02

9

De leerlingen illustreren de relatie tussen wetenschappen zoals biologie, chemie, fysica en sportbeoefening.

- spierwerking
- verantwoord bewegen

begrijpen

BO1_07.03

4

De leerlingen lichten toe hoe beweging, rust en voeding een gezonde en veilige levensstijl bevorderen.

- positieve en negatieve effecten van een fysieke actieve levensstijl en sedentair gedrag
- positieve en negatieve effecten van voeding
- verhouding tussen rust en inspanning

begrijpen

BO1_07.04

5

De leerlingen vergelijken hun eigen actieve levensstijl met die van anderen en de bewegingsrichtlijn.

- eigen beweeggedrag
- richtlijnen en standaarden
- bewegingsnormen
- verschillende levensstijlen, doelgroepen, leeftijdscategorieën

evalueren

BO1_07.05

3

De leerlingen onderzoeken bij zichzelf en anderen of ze vorderingen maken in verschillende bewegingsdomeinen.

- (persoonlijke) doelen en normen
- evaluatiecriteria

creëren

BO1_07.06

2

De leerlingen sturen vaardigheden, technieken en tactieken bij in verschillende bewegingsdomeinen.

- foutenanalyse
- wisselwerking spelvormen, bewegingsrecreatie en wedstrijd sport

toepassen

BO1_07.07

6

De leerlingen passen preventieve maatregelen toe in het kader van gezond en veilig bewegen voor zichzelf en anderen

- core-stability
- ergonomie
- warming-up, cooling-down
- hygiëne
- veiligheid en materiaalgebruik
- prestatiedrang, peer-pressure
- verantwoorde belasting

toepassen

BO1_07.08

7

De leerlingen nemen verantwoordelijkheid op door regels, afspraken en veiligheidsvoorschriften na te leven.

- teamspirit
- sportiviteit en fair-play
- respect voor spelregels en tegenstanders
- helpersfunctie

toepassen

BO1_07.09

10

De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.

- instructie
- demonstreren
- rol specifieke sociale vaardigheden zoals (hulp)coach, scheidsrechter, lijnrechter, helper, deelnemer, toeschouwer, interviewer...

toepassen

BO1_07.10

8

De leerlingen passen technieken voor eerste hulp toe.

- technieken / hulpmiddelen bij ongevallen of noodsituaties
- blessures
- RICE

toepassen

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van

8. STEM-technieken

BO1_08.01

1

De leerlingen maken een verantwoorde keuze bij gebruik van materialen, grondstoffen en hulpmiddelen in functie van een vraag of een probleemstelling.⁸

evalueren

BO1_08.01.01

Subdoel 1

De leerlingen voeren een onderzoek uit op eigenschappen van verschillende materialen.

BO1_08.01.02

Subdoel 2

De leerlingen analyseren een model.

BO1_08.01.03

Subdoel 3

De leerlingen analyseren het gebruik van hulpmiddelen aan de hand van een onderzoek of een toepassing.

BO1_08.01.04

Subdoel 4

De leerlingen ontleiden data uit grafische voorstellingen in functie van de keuze van materialen, grondstoffen en hulpmiddelen.

BO1_08.01.05

Subdoel 5

De leerlingen ontleiden data uit technische documentatie in functie van de keuze materialen, grondstoffen en hulpmiddelen.

BO1_08.01.06

Subdoel 6

De leerlingen selecteren materialen en hulpmiddelen op basis van (aangereikte) data.

BO1_08.01.07

Subdoel 7

De leerlingen lichten de keuze van materialen en hulpmiddelen toe.

⁸ In contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel.

BO1_08.02	4
De leerlingen passen ontwerp- en realisatietechnieken toe als onderdeel van een technische proces. ⁹	
creëren	
BO1_08.02.01	Subdoel 1
De leerlingen analyseren de opdracht.	
BO1_08.02.02	Subdoel 2 3
De leerlingen stellen een stappenplan op om een technisch systeem te realiseren. ¹⁰	
BO1_08.02.03	Subdoel 3
De leerlingen ontwikkelen een technische tekening om een technisch ontwerp te beschrijven.	
BO1_08.02.04	Subdoel 4
De leerlingen gebruiken ICT om modellen te ontwikkelen.	
BO1_08.02.05	Subdoel 5
De leerlingen gebruiken modellen bij het realiseren van een ontwerp.	
BO1_08.02.06	Subdoel 6
De leerlingen volgen een stappenplan voor de realisatie van een ontwerp.	
BO1_08.02.07	Subdoel 7 2
De leerlingen gebruiken hulpmiddelen op een correcte manier. ¹¹	

⁹ In contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel.

¹⁰ In contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel.

¹¹ In contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel.

BO1_08.02.08

Subdoel 8
4

De leerlingen gebruiken, rekening houdend met instructies, gereedschappen en machines om veilig materialen te verwerken.

- persoonlijke beschermingsmiddelen
- pictogrammen
- veiligheidsinstructiekaarten

BO1_08.02.09

Subdoel 9
5

De leerlingen evalueren een technisch systeem in functie van behoeften en criteria en doen voorstellen om het gerealiseerde ontwerp of productieproces te verbeteren.¹²

¹² In contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel.

BO1_08.03

De leerlingen ontwikkelen een oplossing voor een probleem volgens de principes van het technisch proces door wetenschappen, technologie en wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

creëren

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het GO!

9. STEM-wetenschappen

BO1_09.01

1

De leerlingen onderzoeken behoeften, vragen, problemen en randvoorwaarden om een oplossing te ontwikkelen binnen een relevante STEM-context.

creëren

BO1_09.02

2

De leerlingen gebruiken zelfgemaakte modellen en hulpmiddelen om te visualiseren, te beschrijven of te verklaren.

toepassen

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de

BO1_09.03

3

De leerlingen passen onderzoeks- en ontwerpmethoden toe.

creëren

BO1_09.03.01

Subdoel 1

De leerlingen passen een wetenschappelijke methode toe bij een onderzoek.

BO1_09.03.02

Subdoel 2

De leerlingen passen wetenschappelijke vaardigheden toe tijdens het uitvoeren van een onderzoeksproject of een experiment.

BO1_09.03.03

Subdoel 3

De leerlingen onderzoeken eigenschappen van verschillende materialen.

BO1_09.03.04

Subdoel 4

De leerlingen analyseren een model.

BO1_09.03.05

Subdoel 5

De leerlingen analyseren het gebruik van hulpmiddelen aan de hand van een onderzoek of een toepassing.

BO1_09.03.06

Subdoel 6

De leerlingen lichten de keuze van materialen of gereedschappen toe.

BO1_09.03.07

Subdoel 7

De leerlingen ontleden data uit grafische voorstellingen.

BO1_09.03.08

Subdoel 8

De leerlingen onderzoeken recht evenredige en omgekeerd evenredige verbanden tussen grootheden.

BO1_09.03.09	Subdoel 9 5
De leerlingen onderzoeken aspecten in contexten waarin STEM een belangrijke rol speelt. ¹³	
BO1_09.03.10	Subdoel 10
De leerlingen maken een grafiek.	
BO1_09.03.11	Subdoel 11
De leerlingen ontwikkelen een technische tekening om een technisch ontwerp te beschrijven	
BO1_09.03.12	Subdoel 12
De leerlingen gebruiken ICT bij het ontwikkelen van een model.	
BO1_09.03.13	Subdoel 13
De leerlingen ontwerpen een digitaal algoritme, gebruikmakend van sensoren en actuatoren.	
BO1_09.03.14	Subdoel 14
De leerlingen stellen een stappenplan op voor de realisatie van een ontwerp of onderzoek.	

¹³ Contexten zoals mechatronica, communicatie- en informatietechnologie, levenswetenschappen, constructies en ruimtelijke ontwikkeling.

BO1_09.04

De leerlingen ontwikkelen een oplossing voor een probleem volgens de principes van het technisch proces door wetenschappen, technologie en wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

creëren

BO1_09.05

De leerlingen werken op een veilige manier, rekening houdend met instructies.

- PBM
- pictogrammen
- veiligheidsinstructiekaarten

toepassen

BO1_09.06

4

De leerlingen evalueren een technisch systeem in functie van behoeften en criteria en doen voorstellen om het gerealiseerde ontwerp of productieproces te verbeteren.

evalueren

10. Topsport

BO1_10.01

1

De leerlingen onderzoeken hoe trainings- en bewegingstechnieken de eigen sportprestaties verbeteren.

creëren

BO1_10.02

2

De leerlingen analyseren hun eigen motorische vaardigheden in een specifieke sportdiscipline.

analyseren

BO1_10.03

3

De leerlingen passen preventieve maatregelen toe in het kader van gezond bewegen.

toepassen

BO1_10.04

De leerlingen lichten toe hoe mentale ondersteuning strategieën een rol spelen in het kader van het eigen welzijn.

begrijpen

BO1_10.05

4

De leerlingen lichten toe hoe beweging, rust en voeding een gezonde en veilige levensstijl bevorderen in functie van een specifieke sportieve context.

begrijpen

BO1_10.06

5

De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.

- sportpersoonlijkheid / rolmodel:
  - sociale media
  - interview
  - feedback

toepassen

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het GO

11. Voeding & Horeca

BO1_11.01

1

De leerlingen lichten contexten toe waarin voeding en horeca een belangrijke rol spelen.

- bedrijven en sectoren
- beroepen

begrijpen

BO1_11.02

2

De leerlingen analyseren eigenschappen en toepassingen van vaak gebruikt materiaal, hulpmiddelen en grondstoffen bij het bereiden en bedienen van voeding.

- waarneembare eigenschappen van materiaal, hulpmiddelen en grondstoffen
- soorten materiaal, hulpmiddelen en grondstoffen
- wetenschappelijke methode

analyseren

BO1_11.02.01

Subdoel 1

De leerlingen analyseren eigenschappen en toepassingen van vaak gebruikt materiaal bij het bereiden en bedienen van voeding.

BO1_11.02.02

Subdoel 2

De leerlingen analyseren eigenschappen en toepassingen van vaak gebruikte hulpmiddelen bij het bereiden en bedienen van voeding.

BO1_11.02.03

Subdoel 3

De leerlingen analyseren eigenschappen en toepassingen van vaak gebruikte grondstoffen bij het bereiden van voeding.

BO1_11.03

3

De leerlingen stellen een plan van aanpak op en passen dit toe bij het realiseren van een opdracht.

- iteratief technisch proces
- stappenplannen
- instructiefiches

creëren

BO1_11.03.01

Subdoel 1

De leerlingen stellen een stappenplan op.

BO1_11.03.02

Subdoel 2

De leerlingen hanteren een stappenplan bij het realiseren van een opdracht.

BO1_11.04

4

De leerlingen voeren instructies uit met betrekking tot de principes toe van voedselveiligheid.

- principes van voedselveiligheid
- persoonlijke hygiëne
- verplichte en niet verplichte vermeldingen op voorverpakte voedingsmiddelen en zelfbereide producten
- bewaarvoorschriften

toepassen

BO1_11.05

5

De leerlingen voeren instructies uit met betrekking tot het duurzaam omgaan met energiebronnen, grondstoffen, materiaal en toestellen.

- milieubewust handelen
- economisch handelen

toepassen

BO1_11.06

De leerlingen voeren instructies uit met betrekking tot het veilig omgaan met energiebronnen, grondstoffen, materiaal en toestellen.

- veiligheidsinstructies
- veiligheidspictogrammen

toepassen

BO1_11.07

De leerlingen voeren instructies uit met betrekking tot ergonomisch handelen bij het uitvoeren van een opdracht.

toepassen

BO1_11.08

6

De leerlingen passen basistechnieken toe in de context van voeding en horeca.

- basisbegrippen
- basistechnieken
- creativiteit en presentatietechnieken

toepassen

BO1_11.08.01

Subdoel 1

De leerlingen gebruiken basisbegrippen inzake basistechnieken, -hulpmiddelen, -materieel en grondstoffen tijdens het uitvoeren van activiteiten.

BO1_11.08.02

Subdoel 2

De leerlingen passen basistechnieken toe in de context van voeding en horeca.

BO1_11.08.03

Subdoel 3

De leerlingen maken gebruik van aangereikte presentatietechnieken bij het creatief uitwerken van een opdracht.

BO1_11.09

7

De leerlingen illustreren vanuit hun eigen levensstijl het belang van de ontwikkeling van een gezonde levensstijl en een evenwichtige voeding.

- risicofactoren en preventieve maatregelen met betrekking tot hygiëne, voeding en een gezonde en actieve levensstijl.
- gezondheid
- evenwichtige voeding
- gedragsdeterminanten
- gezondheidsdeterminanten
- voedingsdriehoek
- bewegingsdriehoek

begrijpen

BO1_11.10

8

De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.

- verbale communicatie
- non-verbale communicatie
- communicatieve vaardigheden
- sociale vaardigheden
- beleefdheid
- omgangsvormen
- respect
- eigen mening

toepassen

BO1_11.10.01

Subdoel 1

De leerlingen passen communicatieve vaardigheden toe.

BO1_11.10.02

Subdoel 2

De leerlingen passen sociale vaardigheden toe.

BO1_11.10.03

Subdoel 3

De leerlingen verwoorden hun mening op een respectvolle manier.

BO1_11.11

9

De leerlingen passen regels van etiquette en klantvriendelijkheid toe bij het ontvangen, bedienen en informeren.

- etiquette
- klantvriendelijkheid en gastvrijheid

toepassen

BO1_11.12

10

De leerlingen reflecteren over hun eigen competenties in relatie tot het domein voeding en horeca.

- reflecteren

evalueren

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de h.o. van h.o.

Samenhang doelen curriculumdossier – leerplandoelen

01 Economie en organisatie

Nummer doel cd	Doel curriculumdossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen analyseren (bedrijfs)economische concepten.	BO1_01.04 BO1_01.11
2	De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe in de context van de onderwijsdoelen van de basisoptie.	BO1_01.01
3	De leerlingen passen digitale vaardigheden toe bij het onderzoeken, ontwerpen, beheren en presenteren van digitale inhoud.	BO1_01.02.02 BO1_01.03.01 BO1_01.03.02 BO1_01.03.03
4	De leerlingen illustreren de invloed van actuele ontwikkelingen op het consumentengedrag met aandacht voor aspecten zoals <ul style="list-style-type: none"> • privacy; • technologische ontwikkelingen; • digitalisering; • het belang van duurzaamheid. 	BO1_01.07 BO1_01.08
5	De leerlingen verklaren hoe prijzen tot stand komen door vraag en aanbod.	BO1_01.09
6	De leerlingen lichten toe welke producten België importeert en exporteert, en wie de belangrijkste handelspartners zijn.	BO1_01.13
7	De leerlingen verklaren de werking van ondernemingen met aandacht voor: <ul style="list-style-type: none"> • de bedrijfskolom; • de invloed van hun keuzegedrag op de omgeving. 	BO1_01.10 BO1_01.11.04
8	De leerlingen voeren een eigen ondernemend project uit.	BO1_01.14
9	De leerlingen illustreren de invloed van de nationale en lokale overheden op de economie.	BO1_01.12
10	De leerlingen illustreren de invloed van de internationale overheid op de economie.	BO1_01.12

02 Freinetpedagogie

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen passen de principes van de Freinetpedagogie toe.	BO1_02.01
2	De leerlingen passen de principes van democratische besluitvorming toe op klasniveau (klasraad) en op schoolniveau (leerlingenraad/schoolraad).	BO1_02.02
3	De leerlingen passen de basisbeginselen van coöperatief samenwerken toe op klas- en schoolniveau.	BO1_02.03
4	De leerlingen passen de basisbeginselen van conflict hantering toe op klas- en schoolniveau.	BO1_02.04
5	De leerlingen evalueren zelf uitgevoerde burgerschapsprojecten kritisch met behulp van richtvragen.	BO1_02.05
6	<p>De leerlingen onderzoeken verschillende kennis- en vaardigheidsdomeinen van de samenleving en de waarde van elk van deze domeinen met het oog op de ontdekking van hun eigen interessegebieden.</p> <p>Het betreft de volgende deelgebieden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Natuurexploratie, -zorg en -beheer 2. Handvaardigheid, bouw en techniek 3. Kennisverwerving en verdieping, zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Verdieping van talen uit basisvorming (Nederlands, Frans, Engels) • Introductie van andere talen (Latijn, Arabisch, Turks, Japans...) • Verdieping van wiskundecompetenties • Verdieping Historisch bewustzijn 4. Experimenteren, wetenschappelijk onderzoek en innovatiedenken 5. Digitale competentie, mediawijsheid, moderne technologieën 6. Expressie, artistieke vormgeving, creatie en ontwerp 7. Andere domeinen zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Welzijn • Zorg • Sport en Beweging 8. ... 	BO1_02.06

03 Klassieke talen (Grieks en Latijn)

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen lichten aspecten toe van de Romeinse en/of Griekse cultuur, zoals godsdienst, dagelijks leven, politiek, architectuur, kunst, onderscheid tussen burgers en slaven.	BO1_03.07
2	De leerlingen vergelijken aspecten van de Romeinse en/of Griekse cultuur met de eigen cultuur.	BO1_03.08
3	De leerlingen leiden de betekenis van woorden af vanuit woordopbouw en woordverwantschap.	BO1_03.02
4	De leerlingen geven de betekenis en aanvullende gegevens (zoals woordsoort) van een basiswoordenschat van frequente woorden.	BO1_03.01
5	De leerlingen gebruiken het inzicht in de belangrijkste regels en kenmerken van het Latijn en/of het Grieks als taalsysteem (morfologie en syntaxis) bij de lectuur van Latijnse en/of Griekse teksten.	BO1_03.03
6	De leerlingen zetten strategieën en hulpmiddelen in ter ondersteuning van de lectuur van Latijnse en/of Griekse teksten.	BO1_03.04
7	De leerlingen tonen aan dat ze een Latijnse en/of Griekse tekst begrijpen.	BO1_03.05
8	De leerlingen situeren een tekstinhoud binnen de cultuur- historische Romeinse en/of Griekse context.	BO1_03.06

04 Kunst en creatie

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen onderzoeken artistieke bouwstenen, technieken en materialen eigen aan diverse artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.	BO1_04.01
2	De leerlingen illustreren het samenspel, tussen artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.	BO1_04.02
3	De leerlingen passen vaardigheden en technieken eigen aan artistieke en creatieve expressievormen (beeld, klank, woord, beweging of media) toe om eigen artistieke talenten te verkennen en te verbreden.	BO1_04.03
4	De leerlingen maken eigen creaties in artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.	BO1_04.04
5	De leerlingen werken samen met anderen aan een gemeenschappelijke, artistieke creatie.	BO1_04.05
6	De leerlingen presenteren hun eigen creaties in artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.	BO1_04.06
7	De leerlingen reflecteren over hun artistiek-creatief proces en hun creatie.	BO1_04.07
8	De leerlingen handelen veilig, ordelijk en hygiënisch in de context van de onderwijsdoelen van de basisoptie.	BO1_04.08
9	De leerlingen ontwikkelen hun zin voor creativiteit in de context van de basisoptie.	BO1_04.09

05 Maatschappij en welzijn

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen analyseren aspecten van het sociale gedrag van mensen en menselijke relaties.	BO1_05.01
2	De leerlingen lichten de invloed van persoonlijke en omgevingsfactoren toe op de gezondheid en levensstijl van jongeren.	BO1_05.02
3	De leerlingen illustreren hoe persoonlijkheid tot uiting kan komen in levensstijl.	BO1_05.03
4	De leerlingen vergelijken het eigen gezondheidsgedrag met wetenschappelijke adviezen inzake gezondheidsgedrag en gezond leven.	BO1_05.05
5	De leerlingen illustreren persoonlijke en maatschappelijke belangen van een gezonde en persoonlijke levensstijl.	BO1_05.08
6	De leerlingen passen sociale vaardigheden toe met aandacht voor lichaamstaal en non verbale communicatie.	BO1_05.10
7	De leerlingen passen communicatieve vaardigheden toe in situaties aansluitend bij hun leefwereld.	BO1_05.12

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van Bestuur

06 Moderne talen en wetenschappen

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
Luik Moderne talen		
1	De leerlingen illustreren verschillen en overeenkomsten binnen het kader van talen.	BO1_06.01.01
2	De leerlingen illustreren aspecten van het dagelijks leven in verschillende culturen.	BO1_06.02.01
3	De leerlingen oefenen hun mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden.	BO1_06.03
4	De leerlingen identificeren vormen van fictie.	BO1_06.04.01
Luik Wetenschappen		
5	Leerlingen communiceren wetenschappelijke informatie mondeling of schriftelijk.	BO1_06.08
6	Leerlingen passen de wetenschappelijke methode toe bij een onderzoek.	BO1_06.06.04
7	Leerlingen passen wetenschappelijke vaardigheden toe tijdens het uitvoeren van een onderzoekproject of een experiment.	BO1_06.07
8	Leerlingen voeren een onderzoek uit in natuurwetenschappen.	BO1_06.06

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van Bestuur

07 Sport

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen voeren een onderzoek uit binnen contexten zoals sportbeoefening, gezonde voeding, sportvoeding.	BO1_07.01
2	De leerlingen sturen vaardigheden, technieken en tactieken bij in verschillende bewegingsdomeinen.	BO1_07.06
3	De leerlingen onderzoeken bij zichzelf en anderen of ze vorderingen maken in verschillende bewegingsdomeinen.	BO1_07.05
4	De leerlingen lichten toe hoe beweging, rust en voeding een gezonde en veilige levensstijl bevorderen.	BO1_07.03
5	De leerlingen vergelijken hun eigen actieve levensstijl met die van anderen en de bewegingsrichtlijn.	BO1_07.04
6	De leerlingen passen preventieve maatregelen toe in het kader van gezond bewegen.	BO1_07.07
7	De leerlingen nemen verantwoordelijkheid op door regels, afspraken en veiligheidsvoorschriften na te leven.	BO1_07.08
8	De leerlingen passen technieken voor eerste hulp toe.	BO1_07.10
9	De leerlingen illustreren de relatie tussen wetenschappen zoals biologie, chemie, fysica en sportbeoefening.	BO1_07.02
10	De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.	BO1_07.09

08 STEM-technieken

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen maken een verantwoorde keuze bij gebruik van materialen, grondstoffen en hulpmiddelen in functie van een vraag of probleemstelling in contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica- elektriciteit, textiel.	BO1_08.01
2	De leerlingen gebruiken de nodige hulpmiddelen in contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel.	BO1_08.02.07
3	De leerlingen stellen een stappenplan op om een technisch systeem te realiseren in contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica- elektriciteit, textiel te realiseren.	BO1_08.02.02
4	De leerlingen passen ontwerp- en realisatietechnieken toe in contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel door materialen te verwerken met de juiste gereedschappen volgens de veiligheidsnormen.	BO1_08.02 BO1_08.02.08
5	De leerlingen evalueren een technisch systeem in functie van behoeften en criteria in contexten zoals agro- en biotechnieken, bouw- en houttechnieken, grafische communicatie en media, maritieme technieken, mechanica-elektriciteit, textiel en doen voorstellen om het gerealiseerde ontwerp of productieproces te verbeteren.	BO1_08.02.09

09 STEM-wetenschappen

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen onderzoeken behoeften, vragen, problemen en randvoorwaarden om een oplossing te ontwikkelen binnen een relevante STEM-context.	BO1_09.01
2	De leerlingen gebruiken zelfgemaakte modellen en hulpmiddelen om te visualiseren, te beschrijven of te verklaren.	BO1_09.02
3	De leerlingen passen onderzoeks- en ontwerpmethoden toe.	BO1_09.03
4	De leerlingen evalueren een technisch systeem in functie van behoeften en criteria en doen voorstellen om het gerealiseerde ontwerp of productieproces te verbeteren.	BO1_09.06
5	De leerlingen onderzoeken aspecten in contexten waarin STEM een belangrijke rol speelt zoals mechatronica, communicatie- en informatietechnologie, levenswetenschappen, constructies en ruimtelijke ontwikkeling.	BO1_09.03.09

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het GO!

10 Topsport

Nummer doel cd	Doel curriculum dossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen onderzoeken hoe trainings- en bewegingstechnieken de eigen sportprestaties verbeteren.	BO1_10.01
2	De leerlingen analyseren hun eigen motorische vaardigheden in een specifieke sportdiscipline.	BO1_10.02
3	De leerlingen passen preventieve maatregelen toe in het kader van gezond bewegen.	BO1_10.03
4	De leerlingen lichten toe hoe beweging, rust en voeding een gezonde en veilige levensstijl bevorderen in functie van een specifieke sportieve context.	BO1_10.05
5	De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.	BO1_10.06

11 Voeding en horeca

Nummer doel cd	Doel curriculumdossier	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen lichten contexten toe waarin voeding en/of horeca een belangrijke rol spelen.	BO1_11.01
2	De leerlingen analyseren eigenschappen en toepassingen van vaak gebruikt materiaal, hulpmiddelen en grondstoffen bij het bereiden en bedienen van voeding.	BO1_11.02
3	De leerlingen stellen een plan van aanpak op en passen dit toe bij het realiseren van een opdracht.	BO1_11.03
4	De leerlingen passen de principes toe van voedselveiligheid.	BO1_11.04
5	De leerlingen handelen duurzaam met energiebronnen, grondstoffen, materiaal en toestellen	BO1_11.05
6	De leerlingen passen basistechnieken toe in de context van voeding en/of horeca.	BO1_11.08
7	De leerlingen illustreren vanuit hun eigen levensstijl het belang van de ontwikkeling van een gezonde levensstijl en een evenwichtige voeding.	BO1_11.09
8	De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.	BO1_11.10
9	De leerlingen passen regels van etiquette en klantvriendelijkheid toe bij het ontvangen, bedienen en informeren.	BO1_11.11
10	De leerlingen reflecteren over hun eigen competenties in relatie tot het domein voeding en horeca.	BO1_11.12

Minimale materiële vereisten

Voor het realiseren van de leerplandoelen is er nood aan voldoende materialen en de nodige uitrusting opdat deze kwaliteitsvol kunnen gerealiseerd worden. Voor de school is het belangrijk dat ze in kaart brengt welke materialen en uitrusting er minimaal nodig zijn om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Deze materialen en uitrusting hoeven niet noodzakelijk op school aanwezig te zijn. De school kan immers ook gebruik maken van materialen en uitrusting die aanwezig zijn op andere locaties zoals bijvoorbeeld andere scholen, infrastructuur van de gemeente, bedrijven...

Op de GO! Navigator worden er, voor deze doelen waarvoor dit relevant is, suggesties gedaan met betrekking tot het in kaart brengen van de minimale materiële vereisten.

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het

Vakkenkoppeling

De vakkenkoppeling voor de basisopties is terug te vinden op de website van het GO! (rubriek leerplannen).

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het GO!

Pedagogisch – didactische ondersteuning

Een uitgebreide pedagogisch – didactische ondersteuning is terug te vinden in de GO! Navigator.

Ontwerp in afwachting van goedkeuring door de Raad van het GO!